ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 22ας Δεκεμβρίου 2008 *

Στην υπόθεση C-336/07,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, υποβληθείσα από το Verwaltungsgericht Hannover (Γερμανία) με απόφαση της 14ης Ιουνίου 2007, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 19 Ιουλίου 2007, στο πλαίσιο της δίκης

Kabel Deutschland Vertrieb und Service GmbH & Co. KG

κατά

Niedersächsische Landesmedienanstalt für privaten Rundfunk,

παρισταμένων των:

Norddeutscher Rundfunk,

Zweites Deutsches Fernsehen,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ARTE GEIE,

Bloomberg LP,

Mitteldeutscher Rundfunk,

MTV Networks Germany GmbH, διαδόχου της VIVA Plus Fernsehen GmbH,

VIVA Music Fernsehen GmbH & Co. KG,

MTV Networks Germany GmbH, διαδόχου της MTV Networks GmbH & Co. oHG,

Westdeutscher Rundfunk,

RTL Television GmbH,

RTL II Fernsehen GmbH & Co. KG,

VOX Film und Fernseh-GmbH & Co. KG,

RTL Disney Fernsehen GmbH & Co. KG,

SAT. 1 Satelliten-Fernsehen GmbH κ.λπ.,

Regio.TV GmbH,

Eurosport SA,

TM-TV GmbH & Co. KG,

ONYX Television GmbH,

Radio Bremen,

Hessischer Rundfunk,

Nederland 2,

Hamburg 1 Fernsehen Beteiligungs GmbH & Co. KG,

Turner Broadcasting System Deutschland GmbH,

n-tv Nachrichtenfernsehen GmbH & Co. KG,

Bayerischer Rundfunk,

Deutsches Sportfernsehen GmbH,

NBC Europe GmbH,

BBC World,

Mediendienst Borkum — Kurverwaltung NSHB Borkum GmbH,

Friesischer Rundfunk GmbH,

Home Shopping Europe GmbH & Co. KG,

Euro News SA,

Reise-TV GmbH & Co. KG,

SKF Spielekanal Fernsehen GmbH,

TV 5 Europe,

DMAX TV GmbH & Co. KG, πρώην XXP TV — Das Metropolenprogramm GmbH & Co. KG,

RTL Shop GmbH,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, πρόεδρο τμήματος, T. von Danwitz, R. Silva de Lapuerta, Γ. Αρέστη (εισηγητή) και J. Malenovský, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Poiares Maduro
γραμματέας: R. Şereş, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 2ας Οκτωβρίου 2008,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Kabel Deutschland Vertrieb und Service GmbH & Co. KG, εκπροσωπούμενη από τους H.-J. Niemeyer και W. Spoerr, Rechtsanwälte,

— το Niedersächsische Landesmedienanstalt für privaten Rundfunk, εκπροσωπούμενο από τον A. Fischer, επικουρούμενο από τον C. Krebs, juriste,

— η DMAX TV GmbH & Co. KG, πρώην XXP TV — Das Metropolenprogramm GmbH & Co. KG, εκπροσωπούμενη από τους A. Luedtke και P. Kempermann, Rechtsanwälte,

— η Eurosport SA, εκπροσωπούμενη από τον M. Schmittmann, Rechtsanwalt,

— η Home Shopping Europe GmbH & Co. KG, εκπροσωπούμενη από τον R. Schütz, Rechtsanwalt,

— η Norddeutscher Rundfunk, εκπροσωπούμενη από τον H. Brendel, juriste, επικουρούμενο από τον W. Hahn, Rechtsanwalt,

— η MTV Networks Germany GmbH, διάδοχος της VIVA Plus Fernsehen GmbH κ.λπ., εκπροσωπούμενη από τον J. Kreile, Rechtsanwalt,

— η SAT. 1 Satelliten-Fernsehen GmbH κ.λπ., εκπροσωπούμενη από τους C. Wagner και A. Gründwald, Rechtsanwälte,

— η Westdeutscher Rundfunk, εκπροσωπούμενη από την E.-M. Michel και τον M. Libertus, juristes,

— η TM-TV GmbH & Co. KG, εκπροσωπούμενη από την E. Freifrau von Weichs, Rechtsanwältin,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Lumma και J. Möller,

— η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον T. Materne, επικουρούμενο από τους A. Berenboom και A. Joachimowicz, avocats,

— η Ιρλανδία, εκπροσωπούμενη από τον D. O'Hagan, επικουρούμενο από τους A. Collins, SC, και N. Cahill, barrister,

— η Σουηδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την A. Falk,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τη V. Jackson, επικουρούμενη από την M. Gray, barrister,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους A. Nijenhuis και G. Braun,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς την ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 31, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/22/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, για την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγίας για την καθολική υπηρεσία) (ΕΕ L 108, σ. 51).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Kabel Deutschland Vertrieb und Service GmbH & Co. KG (στο εξής: Kabel Deutschland) και του Niedersächsische Landesmedienanstalt für privaten Rundfunk (Γραφείου του ομοσπόνδου κράτους της Κάτω Σαξονίας για την ιδιωτική ραδιοτηλεόραση, στο εξής: NLM) σχετικά με την υποχρέωση που της επέβαλε το δεύτερο να μεταδίδει στο αναλογικό καλωδιακό δίκτυο τους καθορισμένους από το NLM διαύλους ορισμένων τηλεοπτικών φορέων.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική ρύθμιση

Η οδηγία 2002/21/ΕΚ

3 Η οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία-πλαίσιο) (ΕΕ L 108, σ. 33, στο εξής: οδηγία-πλαίσιο), εκθέτει στην πέμπτη και στην έκτη αιτιολογική της σκέψη:

«(5) Η σύγκλιση στους κλάδους των τηλεπικοινωνιών, των μέσων επικοινωνίας και της τεχνολογίας των πληροφοριών σημαίνει ότι όλα τα δίκτυα και οι υπηρεσίες μετάδοσης θα πρέπει να διέπονται από ενιαίο κανονιστικό πλαίσιο. Αυτό το κανονιστικό πλαίσιο αποτελείται από την παρούσα οδηγία και από […] την [οδηγία για την καθολική υπηρεσία] […] (εφεξής αποκαλούμενες "ειδικές οδηγίες"). Είναι απαραίτητο να διαχωριστεί η ρύθμιση της μετάδοσης από τη ρύθμιση του περιεχομένου. Το πλαίσιο αυτό δεν καλύπτει, επομένως, το περιεχόμενο υπηρεσιών που παρέχονται μέσω δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών που χρησιμοποιούν υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, όπως το ραδιοτηλεοπτικά εκπεμπόμενο περιεχόμενο, οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και ορισμένες υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας και, για τον λόγο αυτό, δεν συνιστά εμπόδιο για μέτρα που λαμβάνονται, σε κοινοτικό ή εθνικό επίπεδο, σχετικά με τις εν λόγω υπηρεσίες, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο, με σκοπό την προώθηση της πολιτισμικής και γλωσσικής πολυμορφίας και τη διασφάλιση της υπεράσπισης του πλουραλισμού των μέσων ενημέρωσης. […]. Η διάκριση μεταξύ της ρύθμισης της μετάδοσης και της ρύθμισης του περιεχομένου δεν εμποδίζει να λαμβάνονται υπόψη οι δεσμοί που υπάρχουν μεταξύ τους, ιδίως όσον αφορά τη διασφάλιση του πλουραλισμού των μέσων ενημέρωσης, της πολιτισμικής πολυμορφίας και της προστασίας του καταναλωτή.

(6) Η πολιτική στον οπτικοακουστικό τομέα και η κανονιστική ρύθμιση του περιεχομένου ακολουθούν στόχους γενικού ενδιαφέροντος, όπως η ελευθερία της έκφρασης, ο πλουραλισμός των μέσων ενημέρωσης, η πολιτιστική και γλωσσική πολυμορφία, η κοινωνική ένταξη, η προστασία του καταναλωτή και η προστασία των ανηλίκων. […]»

4 Το άρθρο 1, παράγραφος 3, της οδηγίας-πλαισίου ορίζει:

«Η παρούσα οδηγία, καθώς και οι ειδικές οδηγίες, ισχύουν υπό την επιφύλαξη των μέτρων που λαμβάνονται, σε κοινοτικό ή εθνικό επίπεδο, τηρουμένου του κοινοτικού δικαίου, για την επιδίωξη στόχων γενικού συμφέροντος, ιδίως σχετικά με τη ρύθμιση του περιεχομένου και την πολιτική στον οπτικοακουστικό τομέα.»

Η οδηγία για την καθολική υπηρεσία

5 Σύμφωνα με την τεσσαρακοστή τρίτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία, «[τ]α κράτη μέλη επιβάλλουν ορισμένες υποχρεώσεις "μεταφοράς σήματος" σε δίκτυα για τη διάδοση στο κοινό ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών εκπομπών. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να καθορίζουν αναλογικές υποχρεώσεις σε επιχειρήσεις που ευρίσκονται στη δικαιοδοσία τους, για την εξυπηρέτηση θεμιτών στόχων δημόσιας πολιτικής□οι εν λόγω υποχρεώσεις θα πρέπει όμως να επιβάλλονται μόνον όπου είναι απαραίτητο για την κάλυψη στόχων δημόσιου συμφέροντος, σαφώς καθορισμένων από τα κράτη μέλη σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο, ενώ θα πρέπει να είναι αναλογικές και διαφανείς και να υπόκεινται σε περιοδική επανεξέταση […]».

6 Το άρθρο 31 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιό της IV που επιγράφεται «Συμφέροντα και δικαιώματα τελικού χρήστη» και το οποίο αφορά τις υποχρεώσεις διανομής σήματος («must curry »), έχει ως εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μπορούν να επιβάλλουν εύλογες υποχρεώσεις "μεταφοράς σήματος" για τη μετάδοση συγκεκριμένων ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών διαύλων και υπηρεσιών σε επιχειρήσεις υπό τη δικαιοδοσία τους, οι οποίες παρέχουν δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών που χρησιμοποιούνται για τη διάδοση ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών εκπομπών στο κοινό, όταν σημαντικός αριθμός τελικών χρηστών των δικτύων αυτών τα χρησιμοποιεί ως το κύριο μέσο λήψης ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών εκπομπών. Οι υποχρεώσεις αυτές επιβάλλονται μόνον όταν απαιτείται για την επίτευξη σαφώς καθορισμένων στόχων δημοσίου συμφέροντος και είναι αναλογικές και διαφανείς. Οι υποχρεώσεις αυτές αναθεωρούνται τακτικά.

2. Ούτε η παράγραφος 1 του παρόντος άρθρου ούτε η παράγραφος 2 του άρθρου 3 της οδηγίας 2002/19/ΕΚ (οδηγία για την πρόσβαση) προδικάζουν τη δυνατότητα των κρατών μελών, να καθορίζουν τυχόν κατάλληλη αποζημίωση για τα μέτρα που λαμβάνονται σύμφωνα με το παρόν άρθρο, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα ότι, σε παρόμοιες περιστάσεις, δεν γίνεται διάκριση κατά την αντιμετώπιση επιχειρήσεων που παρέχουν δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Εφόσον προβλέπεται αμοιβή, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι αυτή εφαρμόζεται με ανάλογο και διαφανή τρόπο.»

Η εθνική ρύθμιση

7 Τα άρθρα 52 και 53 της κρατικής συμβάσεως για τη ραδιοτηλεόραση (Rundfunkstaatsvertrag), της 31ης Αυγούστου 1991, υπό την όγδοη τροποποιητική κρατική

σύμβαση για τη ραδιοτηλεόραση (Achter Rundfunkänderungsstaatsvertrag), της 8ης και της 15ης Οκτωβρίου 2004 (στο εξής: RStV), μετέφεραν στο εσωτερικό δίκαιο της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας το άρθρο 31, παράγραφος 1, της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία.

8 Όσον αφορά την αναμετάδοση, μέσω του αναλογικού καλωδιακού δικτύου, των τηλεοπτικών διαύλων, το άρθρο 52, παράγραφος 1, της RStV ορίζει:

«Η ταυτόχρονη και χωρίς τροποποίηση αναμετάδοση των τηλεοπτικών προγραμμάτων που μπορούν να ληφθούν σε ολόκληρο το έδαφος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας και που μεταδίδονται νομίμως στην Ευρώπη και σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τη διασυνοριακή τηλεόραση επιτρέπεται από τη νομοθεσία των ομοσπόνδων κρατών στο πλαίσιο των τεχνικών δυνατοτήτων που υπάρχουν. Η αναμετάδοση τηλεοπτικών προγραμμάτων δύναται να ανασταλεί για την τήρηση των κοινοτικών διατάξεων περί ραδιοτηλεοράσεως. Οι ρυθμίσεις των ομοσπόνδων κρατών σχετικά με τη χρησιμοποίηση των αναλογικών διαύλων είναι θεμιτές όταν είναι αναγκαίες για να επιτευχθούν στόχοι γενικού συμφέροντος που έχουν καθοριστεί με σαφήνεια. Οι ρυθμίσεις αυτές δύνανται να θεσπιστούν ιδίως για να εξασφαλιστεί ένα πλουραλιστικό καθεστώς μέσων μαζικής ενημερώσεως που να είναι οργανωμένο σύμφωνα με την επιταγή να υπάρχει πολυφωνία. Οι λεπτομέρειες, και ιδίως η κατάταξη των υποψηφίων κατά σειρά προτεραιότητας όταν πρόκειται να κατανεμηθούν οι δυνατότητες χρησιμοποιήσεως των καλωδιακών διαύλων, καθορίζονται από τη νομοθεσία των ομοσπόνδων κρατών.»

9 Το άρθρο 53 της RStV ορίζει:

«Τα άρθρα 52 και 53 καθίστανται κατά τακτά χρονικά διαστήματα, και συγκεκριμένα κάθε τρία έτη αρχής γενομένης στις 31 Μαρτίου 2007, το αντικείμενο επανεξετάσεως σύμφωνα με το άρθρο 31, παράγραφος 1, της οδηγίας [για την καθολική υπηρεσία].»

10 Στο ομόσπονδο κράτος της Κάτω Σαξονίας, ο νόμος για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως (Niedersächsisches Mediengesetz), της 1ης Νοεμβρίου 2001, όπως έχει εφαρμογή στην

υπόθεση της κύριας δίκης, δηλαδή όπως είχε στις 6 Σεπτεμβρίου 2005 (στο εξής: NMedienG), ρυθμίζει την αναμετάδοση των τηλεοπτικών υπηρεσιών και την παροχή των υπηρεσιών μέσων μαζικής ενημερώσεως διά του αναλογικού καλωδιακού δικτύου.

11 Η ανάθεση των διαύλων του αναλογικού καλωδιακού δικτύου ρυθμίζεται από το άρθρο 37, παράγραφοι 1, 2 και 7, του NMedienG, το οποίο ορίζει:

«1. Το καλώδιο που προορίζεται για να λαμβάνονται με αναλογικό τρόπο τα τηλεοπτικά προγράμματα πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα να λαμβάνονται τουλάχιστον τα τηλεοπτικά προγράμματα που, κατά τον παρόντα νόμο, μπορούν να μεταδοθούν επιγείως ή μέσω του καλωδίου ή που διαδίδονται σύμφωνα με άλλο νόμο του ομοσπόνδου κράτους της Κάτω Σαξονίας. Αν οι δίαυλοι του δικτύου έχουν διαφορετικό τεχνικό εύρος, τα προγράμματα που αφορά η πρώτη περίοδος της παρούσας παραγράφου πρέπει να ενσωματώνονται στην προσφορά των διαύλων που έχουν το μεγαλύτερο τεχνικό εύρος. Όσο για την αναμετάδοση των προγραμμάτων των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών οι οποίοι έχουν ως αντικείμενο να δίνουν φωνή στους πολίτες, η πρώτη και η δεύτερη περίοδος της παραγράφου αυτής έχουν εφαρμογή μόνον επί των περιοχών που καθορίζονται στο άρθρο 28, παράγραφος 1. […]

2. Ελλείψει επαρκούς αριθμού διαύλων στο καλώδιο για άλλα τηλεοπτικά προγράμματα, το [NLM] κατατάσσει κατά σειρά προτεραιότητας, για να ρυθμιστεί η ανάθεση καλωδιακού διαύλου, τα τηλεοπτικά προγράμματα που δεν ελήφθησαν υπόψη βάσει της παραγράφου 1. Περιλαμβάνει με δίκαιο τρόπο τις υπηρεσίες μέσων μαζικής ενημερώσεως υπό την έννοια της κρατικής συμβάσεως για τις υπηρεσίες μέσων μαζικής ενημερώσεως (Staatsvertrag über Mediendienste). Το καθοριστικό στοιχείο για την κατάταξη αυτή είναι η συμβολή των διαφόρων προγραμμάτων ή υπηρεσιών στην ποικιλομορφία της προσφοράς σε καλωδιακό δίκτυο· πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες ενημερώσεως σε περιφερειακό επίπεδο ή σε επίπεδο που υπερβαίνει τα όρια του ομοσπόνδου κράτους.

[…]

7. Στις περιοχές που καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 28, παράγραφος 1, οι διαχειριστές του καλωδιακού δικτύου οφείλουν, κατόπιν αιτήσεως εγκεκριμένων στις περιοχές αυτές ραδιοτηλεοπτικών σταθμών που έχουν ως αντικείμενο να δίνουν φωνή στους πολίτες, να διαθέσουν δωρεάν το πολύ ένα τηλεοπτικό και ένα ραδιοφωνικό δίαυλο για τη μετάδοση των προγραμμάτων των σταθμών αυτών.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ζήτημα

12 Στο ομόσπονδο κράτος της Κάτω Σαξονίας, η Kabel Deutschland εκμεταλλεύεται καλωδιακά δίκτυα των οποίων είναι κύριος. Στα καλωδιακά αυτά δίκτυα, διαθέτει 32 διαύλους που επί μονίμου βάσεως μπορούν να γίνουν αντικείμενο αναλογικής χρησιμοποιήσεως.

13 Οι 37 φορείς που άσκησαν παρέμβαση στην υπόθεση της κύριας δίκης είναι τηλεοπτικοί φορείς ή φορείς που παρέχουν υπηρεσίες μέσων μαζικής ενημερώσεως (τηλεμέσων), ορισμένοι δε από αυτούς παρέχουν υπηρεσίες τηλεαγοράς (συλλήβδην στο εξής: τηλεοπτικοί φορείς). Όλοι οι τηλεοπτικοί αυτοί φορείς έχουν ενσωματώσει τους τηλεοπτικούς διαύλους τους ή τις υπηρεσίες τους τηλεμέσων στα καλωδιακά δίκτυα της Kabel Deutschland. Ορισμένοι από αυτούς μεταδίδονται και με το επίγειο δίκτυο σύμφωνα με τις προδιαγραφές της ερτζιανής ψηφιακής τηλεοράσεως (Digital Video Broadcasting Terrestrial, στο εξής: DVB-T) σε ορισμένα μέρη του ομοσπόνδου κράτους της Κάτω Σαξονίας.

14 Με απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2005, το NLM, ως αρμόδια αρχή σε αυτό το ομόσπονδο κράτος, αποφάσισε να ανατεθούν ως ακολούθως οι 32 τηλεοπτικοί δίαυλοι που είναι διαθέσιμοι στο αναλογικό καλωδιακό δίκτυο της Kabel Deutschland: 18 δίαυλοι ανατέθηκαν σε τηλεοπτικούς φορείς των οποίων οι δίαυλοι χαρακτηρίζονται ως «ειδικοί δίαυλοι» από τον NMedienG, δεδομένου ότι ήδη μεταδίδονται με το DVB-T το ευεργέτημα ενός άλλου διαύλου χορηγήθηκε εν μέρει στο Bürgerfernsehen (τηλεόραση των πολιτών), και ως φορέα που σε συγκεκριμένες περιοχές εκπέμπει

ειδικό πρόγραμμα υπό την έννοια του νόμου αυτού όσο για τους υπόλοιπους 13 διαύλους, εφόσον οι υποψήφιοι ήσαν περισσότεροι από τους διαθέσιμους διαύλους, το NLM, σύμφωνα με το άρθρο 37, παράγραφος 2, του NMedienG, κατέταξε κατά σειρά προτεραιότητας τους διάφορους τηλεοπτικούς φορείς.

15 Το εν λόγω καθεστώς χρησιμοποιήσεως του καλωδιακού δικτύου οδήγησε στη χρησιμοποίηση όλων των διαθεσίμων διαύλων του αναλογικού καλωδιακού δικτύου της Kabel Deutschland.

16 Η τελευταία άσκησε ενώπιον του Verwaltungsgericht Hannover προσφυγή κατά της αποφάσεως της 19ης Σεπτεμβρίου 2005, ισχυριζόμενη ότι οι διατάξεις του NMedienG σχετικά με τη χρησιμοποίηση του αναλογικού καλωδιακού δικτύου είναι ασύμβατες με το άρθρο 31, παράγραφος 1, της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία. Κατά την Kabel Deutschland, η υποχρέωση, που επιβλήθηκε από το NLM, να ενσωματώσει στο αναλογικό καλωδιακό της δίκτυο τους τηλεοπτικούς διαύλους ορισμένων τηλεοπτικών φορέων είναι παράνομη καθόσον οι φορείς αυτοί μεταδίδονταν ήδη με το DVB-T σε μεγάλο τμήμα του ομοσπόνδου κράτους της Κάτω Σαξονίας και επομένως έπρεπε να γίνουν προσιτοί στους ίδιους τελικούς χρήστες. Η Kabel Deutschland ισχυρίστηκε επίσης ότι η υποχρέωση χρησιμοποιήσεως του συνόλου των δυνατοτήτων του αναλογικού καλωδιακού της δικτύου είναι παράνομη όταν, όπως εν προκειμένω, οι υποψήφιοι είναι περισσότεροι από τους διαθέσιμους αναλογικούς διαύλους.

17 Περαιτέρω, στις 19 Απριλίου 2007, το NLM αντικατέστησε την απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2005 με μια ανάλογη απόφαση που και αυτή οδήγησε στη χρησιμοποίηση του συνόλου του αναλογικού καλωδιακού δικτύου της Kabel Deutschland. Με εξαίρεση την αλλαγή ορισμένων τηλεοπτικών φορέων, η τελευταία απόφαση έχει το ίδιο περιεχόμενο με εκείνη την οποία αντικατέστησε και, επί πλέον, έγινε το αντικείμενο προσφυγής με την οποία η Kabel Deutschland κίνησε νέα ένδικη διαδικασία, η οποία ανεστάλη κατόπιν αιτήσεως των διαδίκων της κυρίας δίκης.

18 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Verwaltungsgericht Hannover, έχοντας αμφιβολίες ως προς το αν η απορρέουσα από το άρθρο 37 του NMedienG υποχρέωση που επιβλήθηκε στην Kabel Deutschland συνάδει με το άρθρο 31, παράγραφος 1, της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία, ιδίως δε όσον αφορά τον αναλογικό και εύλογο χαρακτήρα της υποχρεώσεως αυτής, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να θέσει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Είναι μια διάταξη όπως το άρθρο 37, παράγραφος 1, του [NMedienG] συμβατή με το άρθρο 31, παράγραφος 1, της οδηγίας [για την καθολική υπηρεσία], στην περίπτωση που ένας φορέας εκμεταλλεύσεως καλωδιακού δικτύου είναι υποχρεωμένος να ενσωματώσει στην προσφορά του, για περισσότερους από τους μισούς διαύλους που μπορούν να χρησιμοποιηθούν επί μονίμου βάσεως για αναλογική μετάδοση και διατίθενται στα δίκτυά του, προγράμματα τα οποία —μολονότι δεν καλύπτουν το σύνολο του εδάφους του ομοσπόνδου κράτους της Κάτω Σαξονίας— ήδη μεταδίδονται επιγείως σύμφωνα με τις προδιαγραφές της ερτζιανής ψηφιακής τηλεοράσεως (DVB-T);

2) Είναι μια διάταξη όπως το άρθρο 37, παράγραφος 1, του [NMedienG] συμβατή με το άρθρο 31, παράγραφος 1, της οδηγίας [για την καθολική υπηρεσία], στην περίπτωση που ένας φορέας εκμεταλλεύσεως καλωδιακού δικτύου είναι υποχρεωμένος να ενσωματώσει στην προσφορά του τηλεοπτικά προγράμματα στα αναλογικά καλωδιακά του δίκτυα ακόμη και σε περιοχές του ομοσπόνδου κράτους, στις οποίες ο τελικός χρήστης της καλωδιακής τηλεοράσεως θα ήταν εν πάση περιπτώσει σε θέση να λαμβάνει τα ίδια τηλεοπτικά προγράμματα και επιγείως σύμφωνα με τις προδιαγραφές της ερτζιανής ψηφιακής τηλεοράσεως (DVB-T) μέσω επίγειας κεραίας και αποκωδικοποιητή;

3) Πρέπει ο όρος «τηλεοπτικές υπηρεσίες», υπό την έννοια του άρθρου 31, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, της οδηγίας [για την καθολική υπηρεσία], να περιλαμβάνει και τους παρέχοντες υπηρεσίες μέσων μαζικής ενημερώσεως ή τηλεμέσων, για παράδειγμα υπηρεσίες τηλεαγοράς;

4) Είναι μια διάταξη όπως το άρθρο 37, παράγραφος 2, του [NMedienG] συμβατή με το άρθρο 31, παράγραφος 1, της οδηγίας [για την καθολική υπηρεσία], αν, σε περίπτωση ελλείψεως διαύλων, η αρμόδια εθνική αρχή πρέπει να καθορίσει σειρά προτεραιότητας των αιτούντων, η οποία οδηγεί στην πλήρη χρήση των διαύλων που βρίσκονται στη διάθεση του φορέα εκμεταλλεύσεως του καλωδιακού δικτύου;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου, του δευτέρου και του τετάρτου ερωτήματος

19 Με το πρώτο, το δεύτερο και το τέταρτο ερώτημά του, τα οποία πρέπει να εξεταστούν μαζί, το αιτούν δικαστήριο ερωτά στην ουσία αν το άρθρο 31, παράγραφος 1, της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αποκλείει την εφαρμογή εθνικής ρυθμίσεως, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία, αφενός, υποχρεώνει τον διαχειριστή ενός καλωδιακού δικτύου να ενσωματώσει στο αναλογικό καλωδιακό του δίκτυο τους τηλεοπτικούς διαύλους και τις τηλεοπτικές υπηρεσίες που ήδη μεταδίδονται επιγείως, με αποτέλεσμα να χρησιμοποιηθεί πάνω από το μισό των δυνατοτήτων του δικτύου αυτού, και, αφετέρου, όταν υπάρχει ανεπάρκεια διαύλων, επιβάλλει την κατάταξη των υποψηφίων κατά σειρά προτεραιότητας, πράγμα που οδηγεί στη χρησιμοποίηση του συνόλου των διαθεσίμων διαύλων του εν λόγω δικτύου.

20 Κατ' αρχάς, πρέπει να επισημανθεί ότι η οδηγία για την καθολική υπηρεσία εντάσσεται στο κοινό κανονιστικό πλαίσιο των τομέων των τηλεπικοινωνιών, των μέσων μαζικής ενημερώσεως και των τεχνολογιών της πληροφορίας, το οποίο θεσμοθέτησαν η οδηγία-πλαίσιο και οι ειδικές οδηγίες, στις οποίες περιλαμβάνεται η οδηγία για την καθολική υπηρεσία, όπως προκύπτει από την πέμπτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας-

πλαισίου. Επομένως, το κανονιστικό αυτό πλαίσιο πρέπει να ληφθεί υπόψη για την ερμηνεία των διατάξεων της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία.

21 Κατά το άρθρο 31, παράγραφος 1, της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία, τα κράτη μέλη δύνανται να επιβάλλουν εύλογες υποχρεώσεις «μεταφοράς σήματος», για τη μετάδοση συγκεκριμένων διαύλων ή τηλεοπτικών υπηρεσιών, στις επιχειρήσεις που εκμεταλλεύονται δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών τα οποία χρησιμοποιούνται για τη διάδοση τηλεοπτικών εκπομπών στο κοινό, όταν σημαντικός αριθμός τελικών χρηστών των δικτύων αυτών τα χρησιμοποιεί ως κύριο μέσο για τη λήψη τέτοιων εκπομπών. Η διάταξη αυτή ορίζει και ότι οι υποχρεώσεις αυτές δύνανται να επιβληθούν μόνον όταν είναι αναγκαίες για να επιτευχθούν σαφώς καθορισμένοι στόχοι γενικού συμφέροντος και πρέπει να είναι αναλογικές και διαφανείς.

22 Για να μπορέσουν τα κράτη μέλη να επιβάλουν υποχρεώσεις «μεταφοράς σήματος», η πρώτη περίοδος της εν λόγω διατάξεως απαιτεί οι τηλεοπτικοί δίαυλοι να είναι συγκεκριμένοι και σημαντικός αριθμός τελικών χρηστών να χρησιμοποιεί τα δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών ως κύριο μέσο για τη λήψη των τηλεοπτικών εκπομπών.

23 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι το αναλογικό καλωδιακό δίκτυο πληροί την τελευταία προϋπόθεση δεδομένου ότι, στη Γερμανία, αυτός ο τρόπος μεταδόσεως καλύπτει γύρω στο 57 % των νοικοκυριών και επομένως είναι το μέσο μεταδόσεως που χρησιμοποιείται πιο πολύ.

24 Όσον αφορά το αν είναι συγκεκριμένοι οι δίαυλοι που μπορούν να γίνουν αντικείμενο του καθεστώτος της «μεταφοράς σήματος», από το κείμενο του άρθρου 31, παράγραφος 1, της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία προκύπτει ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να αναφέρουν με συγκεκριμένο τρόπο τους διαύλους που θα υπαχθούν στο καθεστώς της «μεταφοράς σήματος».

25 Εν προκειμένω, πρέπει να επισημανθεί ότι το άρθρο 37, παράγραφος 1, του NMedienG διευκρινίζει ότι το καλώδιο που προορίζεται για να ληφθούν με αναλογικό τρόπο τα προγράμματα των τηλεοπτικών διαύλων πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα να ληφθούν τουλάχιστον εκείνα που γίνονται δεκτά για επίγεια μετάδοση. Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, η απόφαση που οφείλει να λάβει η αρμόδια αρχή προσδιορίζει, κατατάσσοντας τους υποψηφίους κατά σειρά προτεραιότητας, τους διαύλους που ο διαχειριστής του καλωδιακού δικτύου υποχρεούται να μεταδίδει. Κατά συνέπεια, οι διατάξεις αυτές αναφέρουν με συγκεκριμένο τρόπο τους διαύλους που θα υπαχθούν στο καθεστώς της «μεταφοράς σήματος».

26 Το γεγονός απλώς και μόνον ότι η εφαρμογή της εθνικής ρυθμίσεως έχει ως συνέπεια ότι ο διαχειριστής του καλωδιακού δικτύου οφείλει, αφενός, να ενσωματώσει στην προσφορά του, για πάνω από το μισό των διαθεσίμων διαύλων, τα προγράμματα που μεταδίδονται επιγείως και, αφετέρου, να χρησιμοποιήσει όλους τους ακόμη διαθεσίμους διαύλους του για τη μετάδοση των επιλεγέντων προγραμμάτων, κατά τη σειρά προτεραιότητας που όρισε η αρμόδια αρχή, δεν εμποδίζει να θεωρηθεί ότι οι υποχρεώσεις αυτές αφορούν τη μετάδοση «συγκεκριμένων» τηλεοπτικών διαύλων υπό την έννοια του άρθρου 31, παράγραφος 1, της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία. Με το να απαιτεί να είναι «συγκεκριμένοι» οι τηλεοπτικοί δίαυλοι που πρέπει να μεταδίδονται, η εν λόγω οδηγία δεν θέλησε να θέσει μια ποσοτική προϋπόθεση.

27 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι το άρθρο 37 του NMedienG είναι σύμφωνο με τις προϋποθέσεις του άρθρου 31, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία, όπως υπομνήσθηκαν στη σκέψη 22 της παρούσας αποφάσεως.

28 Όσον αφορά το ζήτημα που το αιτούν δικαστήριο έθεσε σχετικά με την αναλογικότητα των υποχρεώσεων που επιβλήθηκαν, πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 31, παράγραφος 1, της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία απαιτεί οι υποχρεώσεις αυτές να είναι εύλογες, αναλογικές, διαφανείς και αναγκαίες για να διασφαλιστεί η επίτευξη σαφώς καθορισμένων στόχων γενικού συμφέροντος.

29 Συγκεκριμένα, κατά τη τεσσαρακοστή τρίτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία, τα κράτη μέλη πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να επιβάλλουν στις υπό τη δικαιοδοσία τους επιχειρήσεις, λαμβάνοντας υπόψη θεμιτά δημόσια συμφέροντα και μόνον όταν τούτο είναι αναγκαίο για να επιτευχθούν στόχοι γενικού συμφέροντος που τα κράτη αυτά έχουν καθορίσει με σαφήνεια σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο, υποχρεώσεις μεταδόσεως που πρέπει να είναι αναλογικές και διαφανείς και να επανεξετάζονται κατά τακτά χρονικά διαστήματα.

30 Εφόσον το άρθρο 31, παράγραφος 1, της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία δεν ορίζει τους στόχους γενικού συμφέροντος που επιδιώκονται με την υποχρέωση μεταδόσεως των τηλεοπτικών διαύλων, ο ορισμός τους είναι έργο των κρατών μελών σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο.

31 Για να αξιολογηθεί τόσο ο ορισμός, από τα κράτη μέλη, αυτών των στόχων γενικού συμφέροντος όσο και η αναλογικότητα των μέτρων που θεσπίστηκαν για την επίτευξη των στόχων αυτών, πρέπει να ληφθεί υπόψη, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 20 της παρούσας αποφάσεως, το κοινό κανονιστικό πλαίσιο των τομέων των τηλεπικοινωνιών, των μέσων μαζικής ενημερώσεως και των τεχνολογιών της πληροφορίας.

32 Όπως προκύπτει από την πέμπτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας-πλαισίου, είναι αναγκαίο να διακριθεί η ρύθμιση της μεταδόσεως από τη ρύθμιση του περιεχομένου της μεταδόσεως. Κατά την εν λόγω αιτιολογική σκέψη, το κοινοτικό κανονιστικό πλαίσιο δεν ισχύει για το περιεχόμενο που εκπέμπεται ραδιοτηλεοπτικά και, επομένως, το άρθρο 1, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής ορίζει ότι η εν λόγω οδηγία καθώς και η οδηγία για την καθολική υπηρεσία δεν θίγουν τα μέτρα που λαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο τηρουμένου του κοινοτικού δικαίου για να επιτευχθούν στόχοι γενικού συμφέροντος, ιδίως δε όσον αφορά τη ρύθμιση του περιεχομένου και την πολιτική στον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων. Κατά την έκτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας-πλαισίου, η πολιτική στον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων και η ρύθμιση του περιεχομένου εφαρμόζονται για να επιτευχθούν στόχοι γενικού συμφέροντος, όπως η ελευθερία εκφράσεως, ο πλουραλισμός των μέσων μαζικής ενημερώσεως, η αμεροληψία, η πολιτιστική πολυμορφία, η κοινωνική ένταξη και η προστασία των καταναλωτών και των ανηλίκων.

33 Ειδικότερα, πρέπει να υπογραμμιστεί η σημασία της θεμελιώδους ελευθερίας λήψεως πληροφοριών, της οποίας οι μεν φορείς είναι οι τελικοί χρήστες, οι δε εγγυητές είναι τα κράτη μέλη βάσει του άρθρου 10 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950.

34 Εξ αυτών προκύπτει ότι η ερμηνεία του άρθρου 31, παράγραφος 1, της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία δεν δύναται να θίξει τις εθνικές ρυθμίσεις οι οποίες, τηρουμένου του κοινοτικού δικαίου, έχουν στόχους γενικού συμφέροντος, ιδίως δε όσον αφορά τη ρύθμιση σχετικά με το περιεχόμενο και την πολιτική στον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων. Σύμφωνα με αυτή την κατανομή αρμοδιοτήτων, το άρθρο 31, παράγραφος 1, της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία, το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιό της IV που επιγράφεται «Συμφέροντα και δικαιώματα τελικού χρήστη», δεν δημιουργεί δικαίωμα του διαχειριστή ενός καλωδιακού δικτύου να επιλέξει τους διαύλους που θα μεταδίδει, αλλά περιορίζει το δικαίωμα αυτό εφόσον τούτο υπάρχει βάσει του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου.

35 Όσον αφορά το ζήτημα της αναλογικότητας των υποχρεώσεων μεταδόσεως που απορρέουν από το εν λόγω άρθρο 31, παράγραφος 1, διαπιστώνεται ότι, προκειμένου περί των στόχων γενικού συμφέροντος που έχει η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική ρύθμιση, από το κείμενο του άρθρου 37 του NMedienG σε συνδυασμό με το άρθρο 52, παράγραφος 1, της RStV προκύπτει ότι η ρύθμιση αυτή σκοπό έχει να διασφαλίσει τον πλουραλισμό στα μέσα μαζικής ενημερώσεως και την πολυμορφία της προσφοράς στο αναλογικό καλωδιακό δίκτυο.

36 Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, σκοπός του άρθρου 52, παράγραφος 1, της RStV είναι να διασφαλίσει μια όσο το δυνατόν ευρύτερη προσφορά στο αναλογικό καλωδιακό δίκτυο, αλλά και την πολυφωνία σε μια πλουραλιστική κοινωνία λαμβανομένων υπόψη των περιφερειακών ιδιαιτεροτήτων και θεμάτων. Το άρθρο 37 του NMedienG έχει και αυτό τον ίδιο σκοπό, μάλιστα δε στην παράγραφο 2 ορίζει ότι το καθοριστικό στοιχείο για την κατάταξη των διαύλων κατά σειρά προτεραιότητας είναι η συμβολή τους στην πολυμορφία της προσφοράς στο

καλωδιακό δίκτυο και ότι, στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες ενημερώσεως σε περιφερειακό επίπεδο ή σε επίπεδο που υπερβαίνει τα όρια του ομοσπόνδου κράτους τη Κάτω Σαξονίας.

37 Εν προκειμένω, πρέπει να υπομνησθεί ότι η διατήρηση του πλουραλισμού την οποία σκοπεύει να διασφαλίσει η επίμαχη στην κύρια δίκη ρύθμιση συνδέεται με την ελευθερία εκφράσεως, όπως αυτή προστατεύεται από το άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, ελευθερία η οποία καταλέγεται μεταξύ των θεμελιωδών δικαιωμάτων που διασφαλίζει η κοινοτική έννομη τάξη (βλ. αποφάσεις της 25ης Ιουλίου 1991, C-288/89, Collectieve Antennevoorziening Gouda, Συλλογή 1991, σ. I-4007, σκέψη 23 της 3ης Φεβρουαρίου 1993, C-148/91, Veronica Omroep Organisatie, Συλλογή 1993, σ. I-487, σκέψη 10 της 5ης Οκτωβρίου 1994, C-23/93, TV10, Συλλογή 1994, σ. I-4795, σκέψη 19, και της 13ης Δεκεμβρίου 2007, C-250/06, United Pan-Europe Communications Belgium κ.λπ., Συλλογή 2007, σ. I-11135, σκέψη 41).

38 Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτό ότι μια τέτοια ρύθμιση έχει ένα στόχο γενικού συμφέροντος, καθόσον σκοπό έχει να διατηρήσει τον πλουραλιστικό χαρακτήρα της προσφοράς τηλεοπτικών διαύλων εντός του ομοσπόνδου κράτους της Κάτω Σαξονίας και έτσι εντάσσεται σε μια πολιτιστική πολιτική που αποβλέπει στο να διαφυλάξει, στον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων, την ελευθερία εκφράσεως των διαφόρων συνιστωσών, και μεταξύ άλλων των κοινωνικών, πολιτιστικών και γλωσσικών συνιστωσών, που υπάρχουν σε αυτό το ομόσπονδο κράτος (βλ., στο ίδιο πνεύμα, προαναφερθείσα απόφαση United Pan-Europe Communications Belgium κ.λπ., σκέψη 42).

39 Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, πρώτον, αν η προβλεπόμενη στο άρθρο 37, παράγραφος 1, του NMedienG υποχρέωση που επιβλήθηκε στην Kabel Deutschland να ενσωματώσει τους διαύλους που ήδη μεταδίδονται με το DVB-T, με αποτέλεσμα να χρησιμοποιηθεί πάνω από το μισό των δυνατοτήτων του αναλογικού καλωδιακού της δικτύου, είναι αναλογική υπό την έννοια του άρθρου 31, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία. Έτσι, το δικαστήριο αυτό ερωτά αν η διάταξη αυτή δύναται να διασφαλίσει την επίτευξη του σκοπού της και δεν υπερβαίνει το αναγκαίο προς τούτο όριο.

40 Αυτός ούτος ο στόχος να εξασφαλίζεται με τα διάφορα μέσα μεταδόσεως μια πανομοιότυπη προσφορά στους τελικούς χρήστες δεν επιτρέπει να γίνει δεκτή μια περιορισμένη υποχρέωση μεταδόσεως των διαύλων, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι, σε ορισμένες περιοχές του εδάφους του ομοσπόνδου κράτους της Κάτω Σαξονίας, οι τελικοί χρήστες έχουν τη δυνατότητα να λάβουν τους ίδιους τηλεοπτικούς διαύλους μέσω του επιγείου δικτύου. Επί πλέον, ο στόχος αυτός επιβάλλει να αντιστοιχεί με τον αριθμό των τηλεοπτικών διαύλων που μεταδίδονται επιγείως ο αριθμός των διαύλων του αναλογικού καλωδιακού δικτύου τον οποίο αφορά η υποχρέωση μεταδόσεως. Έτσι, στην υπόθεση της κύριας δίκης, η επίμαχη υποχρέωση, η οποία έχει ως συνέπεια να χρησιμοποιηθεί πάνω από το μισό των διαθεσίμων διαύλων, μπορεί να αποδειχθεί αναλογική, ελλείψει εναλλακτικών μέτρων που καθιστούν δυνατό να επιτευχθεί εξ ίσου αποτελεσματικά ο επιδιωκόμενος σκοπός και λαμβανομένων υπόψη του αριθμού των διαύλων που μεταδίδονται επιγείως και των δυνατοτήτων του αναλογικού καλωδιακού δικτύου.

41 Ωστόσο, προς αποφυγή της εκθέσεως του διαχειριστή του καλωδιακού δικτύου σε παράλογες και αυθαίρετες υποχρεώσεις, πρέπει να εξακριβωθούν, αφενός, η λειτουργία του μηχανισμού που εισήγαγε η επίμαχη στην κύρια δίκη ρύθμιση, η οποία για να καθορίσει την υποχρέωση μεταδόσεως παραπέμπει στους διαύλους που μεταδίδονται επιγείως, και, αφετέρου, οι εντεύθεν οικονομικές συνέπειες για τον διαχειριστή του καλωδιακού δικτύου.

42 Όσον αφορά τον μηχανισμό παραπομπής τον οποίο εισήγαγε η εν λόγω ρύθμιση, πρέπει να επισημανθεί ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει, ερμηνεύοντας το άρθρο 49 ΕΚ, ότι το καθεστώς της «μεταφοράς σήματος» δεν μπορεί να χορηγηθεί αυτομάτως σε όλους τους τηλεοπτικούς διαύλους που μεταδίδονται από τον ίδιο ιδιωτικό τηλεοπτικό φορέα, αλλά πρέπει να περιοριστεί αυστηρά σε εκείνους των οποίων το συνολικό περιεχόμενο των προγραμμάτων είναι κατάλληλο για να επιτευχθεί ο σκοπός αυτός. Επί πλέον, ο αριθμός των διαύλων που κρατούνται για τους ιδιωτικούς τηλεοπτικούς φορείς που έχουν το καθεστώς αυτό δεν πρέπει να υπερβαίνει προδήλως το όριο που είναι αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού αυτού (βλ. προαναφερθείσα απόφαση United Pan-Europe Communications Belgium κ.λπ., σκέψη 47).

43 Έτσι, πρέπει να εξεταστεί αν ο μηχανισμός παραπομπής τον οποίο εισήγαγε η επίμαχη στην κύρια δίκη ρύθμιση προβλέπει έναν τέτοιο αυτοματισμό.

44 Για το αναλογικό καλωδιακό δίκτυο, το άρθρο 37, παράγραφος 1, του NMedienG υπάγει στο καθεστώς της «μεταφοράς σήματος» τους τηλεοπτικούς διαύλους που ήδη μεταδίδονται με το DVB-T. Από τη δικογραφία που το αιτούν δικαστήριο διαβίβασε στο Δικαστήριο προκύπτει ότι η επιλογή να υπαχθούν στο καθεστώς αυτό οι δίαυλοι που μεταδίδονται με το DVB-T στηρίχθηκε σε κριτήρια πλουραλισμού και πολυφωνίας σύμφωνα με τις διατάξεις του NMedienG, καθόσον η απόφαση για την επιλογή αυτή ελήφθη βάσει των κριτηρίων αυτών από τη συνέλευση του NLM, το οποίο είναι ανεξάρτητο από τις δημόσιες αρχές και στην ουσία αποτελείται από εκπροσώπους του κοινωνικού συνόλου.

45 Κατά συνέπεια, ο μηχανισμός παραπομπής δεν προβλέπει αυτοματισμό όπως αυτόν που αναφέρει η σκέψη 42 της παρούσας αποφάσεως, αλλά αποτελεί απλώς και μόνον ένα τεχνικό μέσο για να διασφαλιστεί να μεταδίδονται και με το αναλογικό καλωδιακό δίκτυο οι επιγείως μεταδιδόμενοι δίαυλοι που, βάσει της συμβολής τους στον πλουραλισμό και στην πολυφωνία, έχουν γίνει δεκτοί για αυτό το μέσο μεταδόσεως.

46 Όσον αφορά τις οικονομικές συνέπειες που έχουν οι υποχρεώσεις που επιβλήθηκαν στον διαχειριστή του καλωδιακού δικτύου, πρέπει να εξεταστεί αν οι υποχρεώσεις αυτές αποδεικνύονται παράλογες λόγω του ότι δύνανται να τον εμποδίσουν να τις εκπληρώσει υπό οικονομικώς αποδεκτές συνθήκες, λαμβανομένου εν ανάγκη υπόψη του συνόλου των πράξεών του.

47 Μολονότι η εκτίμηση αυτή εμπίπτει στην αρμοδιότητα του αιτούντος δικαστηρίου, παρά ταύτα, κατά πάγια νομολογία, το Δικαστήριο οφείλει να παράσχει στο εθνικό δικαστήριο όλα τα στοιχεία ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου που μπορούν να είναι χρήσιμα για την εκδίκαση της υποθέσεως της οποίας έχει επιληφθεί, ανεξάρτητα από το αν τα ανέφερε κατά τη διατύπωση των ερωτημάτων του (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 11ης Σεπτεμβρίου 2007, C-17/06, Céline, Συλλογή 2007, σ. I-7041, σκέψη 29).

48 Επομένως, για να κρίνει αν αποδεικνύονται παράλογες οι υποχρεώσεις που επιβλήθηκαν βάσει της επίμαχης ρυθμίσεως στον διαχειριστή του καλωδιακού δικτύου, το αιτούν δικαστήριο πρέπει να λάβει υπόψη το γεγονός ότι, αφενός, ο διαχειριστής του καλωδιακού δικτύου είναι ελεύθερος να επιλέξει για τους διαύλους του δικτύου του αναλογική ή ψηφιακή χρήση, της τελευταίας μη υποκειμένης σε παρεμφερές καθεστώς, και ότι, αφετέρου, το άρθρο 31, παράγραφος 2, της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία παρέχει στα κράτη μέλη την ευχέρεια να καθορίσουν κατάλληλη αμοιβή. Εν προκειμένω, στο αιτούν δικαστήριο απόκειται να εξακριβώσει αν οι υποχρεώσεις που επιβλήθηκαν δύνανται να καταστήσουν αναγκαία τη χορήγηση τέτοιας αμοιβής.

49 Το αιτούν δικαστήριο ερωτά, δεύτερον, αν το άρθρο 31, παράγραφος 1, της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία αποκλείει την εφαρμογή του άρθρου 37, παράγραφος 2, του NMedienG για τον λόγο ότι υποχρεώνει την αρμόδια ρυθμιστική αρχή, όσον αφορά τις απομένουσες δυνατότητες και σε περίπτωση ανεπάρκειας των διαύλων, να κατατάξει τους υποψηφίους κατά σειρά προτεραιότητας, με αποτέλεσμα να χρησιμοποιηθεί το σύνολο των διαύλων που είναι διαθέσιμοι στο αναλογικό καλωδιακό δίκτυο.

50 Από το άρθρο 37, παράγραφος 2, του NMedienG προκύπτει ότι, ελλείψει επαρκούς αριθμού διαύλων στο καλωδιακό δίκτυο για άλλα τηλεοπτικά προγράμματα, το NLM κατατάσσει κατά σειρά προτεραιότητας για να ρυθμίσει το ζήτημα της αναθέσεως καλωδιακού διαύλου στα τηλεοπτικά προγράμματα που δεν ελήφθησαν υπόψη βάσει της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού. Το καθοριστικό στοιχείο για την κατάταξη αυτή είναι, κατά τη διάταξη αυτή, η συμβολή των διαφόρων προγραμμάτων ή υπηρεσιών στην πολυμορφία της προσφοράς στο καλωδιακό δίκτυο.

51 Εν προκειμένω, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η κατάταξη κατά σειρά προτεραιότητας για να ρυθμιστεί το ζήτημα της αναθέσεως των διαθεσίμων διαύλων του αναλογικού καλωδιακού δικτύου, βάσει της συμβολής των υποψηφίων στην πολυμορφία της προσφοράς στο δίκτυο αυτό, είναι κατάλληλη για να διασφαλιστεί η επίτευξη των στόχων γενικού συμφέροντος που αφορά η εν λόγω διάταξη. Συγκεκριμένα, μια εθνική

διάταξη, όπως το άρθρο 37, παράγραφος 2, του NMedienG, αποτελεί κατάλληλο μέσο για να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος πολιτιστικός στόχος, καθόσον, σε μια τέτοια κατάσταση, δύναται να παράσχει στους τηλεθεατές τη δυνατότητα να λάβουν μια πλουραλιστική και ποικιλόμορφη προσφορά στο αναλογικό καλωδιακό δίκτυο.

52 Όσο για το ζήτημα αν η επίμαχη στην κύρια δίκη ρύθμιση επιτυγχάνει με εύλογο και αναλογικό τρόπο τους στόχους αυτούς, πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 31, παράγραφος 1, της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία δεν δημιουργεί δικαίωμα του διαχειριστή του καλωδιακού δικτύου να επιλέξει τους διαύλους που θα μεταδίδει, αλλά περιορίζει το δικαίωμα αυτό εφόσον τούτο υφίσταται βάσει του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου.

53 Στο πλαίσιο της πολιτικής στον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων, η εν λόγω ρύθμιση αναθέτει, σε περίπτωση ανεπάρκειας διαθεσίμων διαύλων σε σχέση με τη ζήτηση διαύλων μεταδόσεως, στην αρμόδια αρχή να επιλέξει τους διαύλους του καλωδιακού δικτύου μεταξύ των αιτούντων, με γνώμονα τη συμβολή των προγραμμάτων τους στην πολυμορφία της προσφοράς και στις ανάγκες ενημερώσεως του κοινού, αντί να δώσει στον διαχειριστή του καλωδιακού δικτύου τη δυνατότητα να προβεί ο ίδιος στην επιλογή του με γνώμονα καθαρά οικονομικές σκέψεις. Έτσι, ο στόχος αυτός δύναται να καταστήσει αναγκαίο, στο πλαίσιο μιας διαφανούς διαδικασίας που να διασφαλίζει τα δικαιώματα του διαχειριστή του καλωδιακού δικτύου, να χρησιμοποιηθεί για τη μετάδοση των διαύλων το σύνολο των διαθεσίμων διαύλων, προκειμένου να παρασχεθεί στον μεγαλύτερο δυνατό αριθμό αιτούντων, που το αξίζουν λόγω των μεταδιδομένων διαύλων, η δυνατότητα να αποκτήσουν πρόσβαση στο αναλογικό καλωδιακό δίκτυο.

54 Κατά συνέπεια, εφόσον οι υποχρεώσεις που επιβλήθηκαν είναι, στο πλαίσιο της εθνικής πολιτικής στον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων, αναγκαίες για να επιτευχθούν οι στόχοι πλουραλισμού και πολυμορφίας στα μέσα μαζικής ενημερώσεως, μια τέτοια ρύθμιση κατ' αρχήν δεν μπορεί να θεωρηθεί δυσανάλογη.

55 Ωστόσο, όσον αφορά το αν είναι παράλογες οι οικονομικές συνέπειες που έχουν οι υποχρεώσεις τις οποίες η εθνική ρύθμιση προβλέπει σχετικά με τον διαχειριστή του καλωδιακού δικτύου, το αιτούν δικαστήριο οφείλει να εξετάσει αν οι συνέπειες αυτές δύνανται να τον εμποδίσουν να εκπληρώσει τις πιο πάνω υποχρεώσεις του υπό οικονομικώς αποδεκτές συνθήκες, λαμβανομένου εν ανάγκη υπόψη του συνόλου των πράξεών του.

56 Κατόπιν όλων των προεκτεθέντων, στο πρώτο, στο δεύτερο και στο τέταρτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 31, παράγραφος 1, της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν αποκλείει την εφαρμογή εθνικής ρυθμίσεως, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία επιβάλλει στον διαχειριστή ενός καλωδιακού δικτύου να ενσωματώσει στο αναλογικό καλωδιακό του δίκτυο τους τηλεοπτικούς διαύλους και τις τηλεοπτικές υπηρεσίες που ήδη μεταδίδονται επιγείως, με αποτέλεσμα να χρησιμοποιηθεί πάνω από το μισό των διαθεσίμων διαύλων στο δίκτυο αυτό, και η οποία, όταν υπάρχει ανεπάρκεια διαθεσίμων διαύλων, επιβάλλει την κατάταξη των υποψηφίων κατά σειρά προτεραιότητας με αποτέλεσμα να χρησιμοποιηθεί το σύνολο των διαθεσίμων διαύλων του εν λόγω δικτύου, αρκεί οι υποχρεώσεις αυτές να μην έχουν παράλογες οικονομικές συνέπειες, πράγμα που είναι έργο του αιτούντος δικαστηρίου να εξακριβώσει.

Επί του τρίτου ερωτήματος

57 Με το ερώτημα αυτό, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν οι υπηρεσίες τηλεμέσων, όπως η τηλεαγορά, υπάγονται στην έννοια των «τηλεοπτικών υπηρεσιών» κατά το άρθρο 31, παράγραφος 1, της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία.

58 Αφενός, διαπιστώνεται ότι η διάταξη αυτή δεν ορίζει την έννοια των «τηλεοπτικών υπηρεσιών». Κατά συνέπεια, για να ερμηνευθεί η έννοια αυτή, πρέπει να εξεταστούν το

κείμενο και ο σκοπός της εν λόγω διατάξεως υπό το φως του στόχου της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία.

59 Κατά το άρθρο 31, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, τα κράτη μέλη δύνανται να επιβάλλουν εύλογες υποχρεώσεις, για τη μετάδοση συγκεκριμένων ραδιοτηλεοπτικών διαύλων ή υπηρεσιών, στους φορείς που εκμεταλλεύονται δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Εν προκειμένω, το κείμενο της διατάξεως αυτής αφορά γενικά τους ραδιοτηλεοπτικούς διαύλους και τις ραδιοτηλεοπτικές υπηρεσίες, χωρίς να προσδιορίζει για ποιο είδος υπηρεσιών μπορούν να επιβληθούν τέτοιες υποχρεώσεις, και, ιδίως χωρίς να διευκρινίζει αν και οι υπηρεσίες τηλεμέσων δύνανται να υπαχθούν στο καθεστώς της «μεταφοράς σήματος».

60 Συγκεκριμένα, η εν λόγω διάταξη δεν αφορά το περιεχόμενο των τηλεοπτικών διαύλων και υπηρεσιών, αλλά τη ρύθμιση της μεταδόσεώς τους μέσω τηλεπικοινωνιακών δικτύων.

61 Η διαπίστωση αυτή προκύπτει επίσης από την ανάγνωση της τεσσαρακοστής τρίτης αιτιολογικής σκέψεως της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία, κατά την οποία τα κράτη μέλη επιβάλλουν ορισμένες υποχρεώσεις μεταδόσεως μέσω των δικτύων αυτών για τη διάδοση ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών εκπομπών στο κοινό.

62 Κατά συνέπεια, από το άρθρο 31, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, καθώς και από τον σκοπό της διατάξεως αυτής προκύπτει ότι ο κοινοτικός νομοθέτης δεν επέβαλε οποιονδήποτε περιορισμό των υποχρεώσεων «μεταφοράς σήματος» όσον αφορά το περιεχόμενο των τηλεοπτικών υπηρεσιών.

63 Αφετέρου, πρέπει να επισημανθεί ότι το Δικαστήριο έχει εξετάσει την έννοια των «ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών» κατά την οδηγία 89/552/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 3ης Οκτωβρίου 1989, για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την άσκηση τηλεοπτικών δραστηριοτήτων (ΕΕ L 298, σ. 23), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 97/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1997 (ΕΕ L 202, σ. 60, στο εξής: οδηγία 89/552).

64 Συγκεκριμένα, με την απόφαση της 2ας Ιουνίου 2005, C-89/04, Mediakabel (Συλλογή 2005, σ. I-4891), το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι μια υπηρεσία υπάγεται στην έννοια της «τηλεοπτικής μεταδόσεως» κατά το άρθρο 1, στοιχείο α΄, της οδηγίας 89/552 αν συνίσταται στην πρώτη μετάδοση τηλεοπτικών προγραμμάτων που προορίζονται για το κοινό, δηλαδή για απροσδιόριστο αριθμό δυνητικών τηλεθεατών, στους οποίους μεταδίδονται συγχρόνως οι ίδιες εικόνες. Συναφώς, το καθοριστικό κριτήριο της έννοιας αυτής είναι η εκπομπή τηλεοπτικών προγραμμάτων «που προορίζονται για το κοινό», οπότε η οπτική γωνία του παρέχοντος την υπηρεσία πρέπει να προτιμηθεί κατά την ανάλυση της έννοιας αυτής. Έτσι, με την απόφαση εκείνη, το Δικαστήριο αποφάνθηκε επίσης ότι η τεχνική μεταδόσεως των εικόνων δεν είναι καθοριστικό στοιχείο για την εκτίμηση αυτή.

65 Πάντως, πρέπει να αναφερθεί ότι οι υπηρεσίες τηλεμέσων, όπως είναι η τηλεαγορά, οι οποίες μεταδίδονται με τα διάφορα δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών, «προορίζονται για το κοινό», ανεξάρτητα από την τεχνική μεταδόσεως που χρησιμοποιούν τα δίκτυα αυτά. Επομένως, οι εν λόγω υπηρεσίες είναι «ραδιοτηλεοπτικές υπηρεσίες» υπό την έννοια της οδηγίας 89/552.

66 Η ανάλυση αυτή μπορεί να ισχύσει για την έννοια των «τηλεοπτικών υπηρεσιών» κατά το άρθρο 31, παράγραφος 1, της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία. Συγκεκριμένα, όπως εκτέθηκε στις σκέψεις 52 και 53 της παρούσας αποφάσεως, η διάταξη αυτή δεν έχει σκοπό να ορίσει τις εν λόγω υπηρεσίες, αλλά να ρυθμίσει τη μετάδοσή τους επιβάλλοντας υποχρεώσεις «μεταφοράς σήματος». Κατά συνέπεια, οι υπηρεσίες τηλεμέσων, όπως η τηλεαγορά, είναι τηλεοπτικές υπηρεσίες υπό την έννοια της εν λόγω διατάξεως και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της.

67 Ωστόσο, οι υπηρεσίες τηλεμέσων, ως τηλεοπτικές υπηρεσίες, μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο της επιβαλλομένης στα κράτη μέλη υποχρεώσεως «μεταφοράς σήματος» μόνον αν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 31, παράγραφος 1, της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία, όπως υπομνήσθηκαν στις σκέψεις 22 και 26 της παρούσας αποφάσεως.

68 Είναι έργο του αιτούντος δικαστηρίου να εκτιμήσει αν οι προϋποθέσεις αυτές πληρούνται για το σύνολο των περιστάσεων της υποθέσεως της κύριας δίκης.

69 Στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η έννοια των «τηλεοπτικών υπηρεσιών» κατά το άρθρο 31, παράγραφος 1, της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία καλύπτει τις υπηρεσίες τηλεμέσων, όπως είναι η τηλεαγορά, αρκεί να πληρούνται οι προϋποθέσεις της διατάξεως αυτής, πράγμα που είναι έργο του αιτούντος δικαστηρίου να εκτιμήσει.

Επί των δικαστικών εξόδων

70 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) Το άρθρο 31, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/22/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, για την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγίας για την καθολική υπηρεσία), πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν αποκλείει την εφαρμογή εθνικής ρυθμίσεως, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία επιβάλλει στον διαχειριστή ενός καλωδιακού δικτύου να ενσωματώσει στο αναλογικό καλωδιακό του δίκτυο τους τηλεοπτικούς διαύλους και τις τηλεοπτικές υπηρεσίες που ήδη μεταδίδονται επιγείως, με αποτέλεσμα να χρησιμοποιηθεί πάνω από το μισό των διαθεσίμων διαύλων στο δίκτυο αυτό, και η οποία, όταν υπάρχει ανεπάρκεια διαθεσίμων διαύλων, επιβάλλει την κατάταξη των υποψηφίων κατά σειρά προτεραιότητας με αποτέλεσμα να χρησιμοποιηθεί το σύνολο των διαθεσίμων διαύλων του εν λόγω δικτύου, αρκεί οι υποχρεώσεις αυτές να μην έχουν παράλογες οικονομικές συνέπειες, πράγμα που είναι έργο του αιτούντος δικαστηρίου να εξακριβώσει.

2) Η έννοια των «τηλεοπτικών υπηρεσιών» κατά το άρθρο 31, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/22 καλύπτει τις υπηρεσίες των τηλεοπτικών φορέων και των παρεχόντων υπηρεσίες μέσων μαζικής ενημερώσεως, όπως είναι η τηλεαγορά, αρκεί να πληρούνται οι προϋποθέσεις της διατάξεως αυτής, πράγμα που είναι έργο του αιτούντος δικαστηρίου να εκτιμήσει.

(υπογραφές)